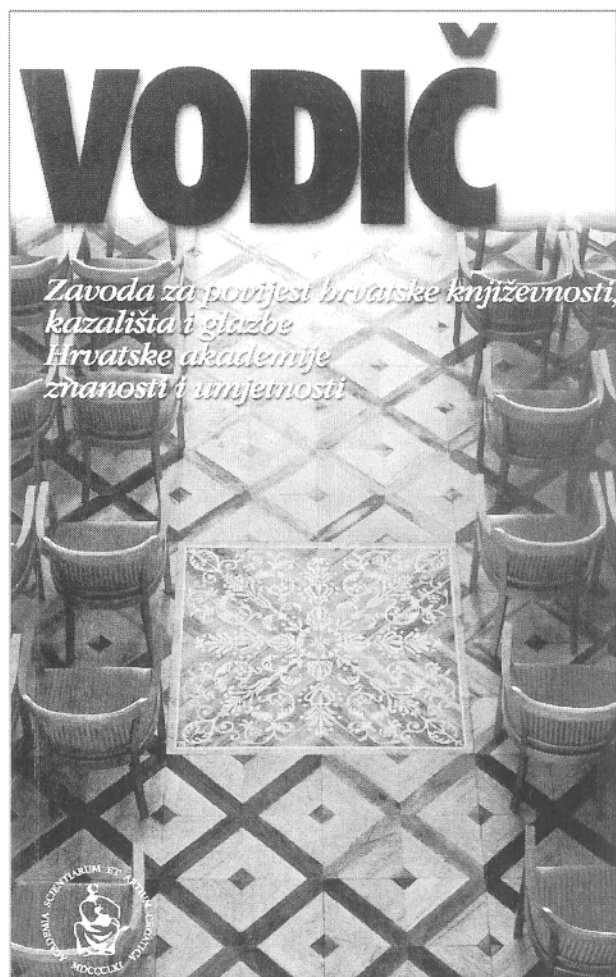

Sadašnjost baštinjene prošlosti

Vodič Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Zagreb, 2001.

U siječnju 1847. godine, prije sto pedeset pet godina, otvorena je novoklasicistička palača Narodni dom u Opatičkoj ulici u Zagrebu, a sljedećeg mjeseca svečano je otvorena Preporodna dvorana. 25. ožujka 1848. godine u Preporodnoj dvorani banom je proglašen Josip Jelačić, a u toj su zgradi bila sjedišta Ilirske čitaonice, Matice ilirske, Gospodarskog društva i Narodnog muzeja te JAZU. 8. prosinca 1994. zgrada je temeljito uređena, njezino je propadanje spriječeno i za 900. zagrebački rođendan zasjala je u obnovljenom ruhu. 1. ožujka 1948. godine osnovan je današnji Zavod koji se tada zvao Institut za jezik i književnost, a na poticaj Marijana Matkovića 1975. godine počinje izlaziti časopis *Kronika Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU*. *Kronika* je prvotno zamišljena kao redovito izvješće o radu Zavoda, a poslije je postala znanstveno-stručna publikacija. Kao poseban otisak *Kronike*, u njezinoj osmoj godini izlaženja u novom tečaju izdan je *Vodič*, a glavni je urednik Tomislav Sabljak. Među čelnicima i istaknutim djelatnicima Zavoda poznati su stručnjaci i znanstvenici poput Antuna Barca, Dragutina Tadijanovića, Marijana Matkovića, Jure Kaštelana i Branka Hećimovića.

Ovo luksusno izdanje na tristotinjak stranica nudi opis djelatnosti triju Odsjeka u sastavu Zavoda, a to su Odsjek za povijest hrvatske književnosti, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta te Odsjek za povijest hrvatske glazbe. U *Vodiču* se iscrpno iznosi povijest Zavodovih odsjeka, biografije bivših i sadašnjih članova pojedinih odsjeka s bibliografijama njihovih važnijih radova, o izdavačkoj i izložbenoj djelatnosti pojedinih odsjeka, o organizaciji i sudjelovanju na znanstvenim skupovima. *Vodič* sadrži i podatke o građi i ostavštinama pohranjenima u arhivima i knjižnicama. Posljednje poglavlje *Vodiča* nudi

posebno vrijedne podatke o bibliografiji *Kronike*, kao i o njezinim posebnim otiscima. Tijekom izlazenja toga časopisa objavljeno je više vrijednih teatroloških radova među kojima valja istaknuti one o karlovačkoj i varaždinskoj kazališnoj građi, kao i o istaknutim kazalištarcima Slavku Batušiću i Marku Fotezu.

Godine 1966. osnovan je tadašnji Odsjek za teatrologiju, a započinje preseljenje građe Arhiva i muzeja Hrvatskoga narodnog kazališta te njegovih zaposlenika, među kojima je i prvi upravitelj, Slavko Batušić. On se bavio sređivanjem građe, preuzimanjem donacija i organizacijom izložbe o djelatnosti Hrvatskoga narodnog kazališta i njegovih velikana. Nakon smrti Slavka Batušića, novim upraviteljem postaje Branko Hećimović. Godine 1980. tadašnji Zavod za književnost i teatrologiju JAZU (danas Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU) utemeljuje Nagradu "Marko Fotez" radi poticanja znanstvenog istraživanja i proučavanja hrvatske dramske i kazališne baštine od najstarijih vremena do početka hrvatske moderne. Nagrada se dodjeljuje svake četvrte godine, a dobitnik se proglašava u spomen na Fotezovu režiju Držićeva *Dunda Maroja* na pozornici zagrebačkog HNK-a. Među dobitnicima te nagrade su Slobodan Prosperov Novak, Nikola Batušić, Frano Čale, Branko Hećimović, Tomislav Sabljak i Đurđa Škavić.

Serijom šest scenografskih izložbi u zagrebačkoj gornjogradskoj kavani Palainovka 1981. godine Odsjek za povijest hrvatskog kazališta započinje svoju izložbenu djelatnost. Od 1995. u muzejsko-galerijskom prostoru palače Narodni dom Odsjek organizira velike izložbe, samostalno ili u suradnji s drugim institucijama. Uz svaku izložbu objavljuje se i katalog velikog formata tako da izložbeni katalogi Odsjeka tvore samostalnu ediciju. Temne izložbe raznovrsne su i obuhvaćaju izvedbe Shakespeareovih dramskih djela, povezanost obitelji Šenoa s Hrvatskim narodnim kazalištem, život i rad V. Havela, radove A. Augustinčića, R. Kichla, Z. Kauzlarica Ataca, kazališnu fotografiju Marije Braut...

Odsjek za povijest hrvatskog kazališta suutemeljitelj je kazališno-teatrološke manifestacije *Krležini dani u Osijeku* od 1990. godine, a od te je godine Odsjek glavni organizator znanstvenih savjetovanja te priređivanja i tiskanja zbornika. Do sada je objavljeno deset zbornika

s *Krležinih dana u Osijeku*. Odsjek je suutemeljitelj i Povelje za promicanje hrvatske dramske baštine na lutkarskoj sceni (1991.) kao i Nagrade hrvatskoga glumišta (1992.).

Posebno valja naglasiti *Repertoar hrvatskih kazališta 1840 – 1860 – 1980* koji je do sada tiskan u dvije knjige i obuhvaća kazališne predstave do 1980. godine. Sljedeći dio repertoara do 1990. predan je u tisak, a podaci se prikupljaju i za razdoblje kazališnog života u Hrvatskoj od samih početaka kazališne aktivnosti do 1840. godine, kao i za najnoviji dio od 1991. do 2000. godine.

Muzejsko-kazališna zbirka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta obuhvaća oko tri tisuće dramskih djela, brojne obiteljske i osobne arhivske fondove (među kojima su, primjerice, ostavštine S. Batušića, M. Begovića, M. Foteza, obitelji Freudreich, B. Gavelle, M. Matkovića, I. Raića, T. Strozija), prijepise i izreske iz novina i periodike (hemeroteke), audioteku i videoteku, fond izložbi, umjetnička djela, uvezane kazališne cedulje, scenografske i kostimografske skice... Sva ostala građa u sastavu Muzejsko-kazališne zbirke razvrstana je u nekoliko skupina, a to su zbirka Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, veće zbirke zagrebačkih kazališta i festivala, manje zbirke zagrebačkih kazališta, družina i grupa, kabareta i festivala, veće zbirke kazališta i festivala izvan Zagreba te manje zbirke kazališta i festivala izvan Zagreba.

Nesumnjivo, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta nezaobilazno je i neiscrпно vrelo podataka za svakoga namjernika koji se detaljnije poželi posvetiti kojoj od teatroloških tema i opipati bilo kazališnog života.